

Landbruksdirektoratet
Postboks 1450 Vika
0116 OSLO
Att.Line Løvås

Kontakt saksbehandler

1. Hanne Elin Herrebrøden,
51568718

Uttalelse til høring om forslag endringer forskrift erstatning etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon

Vi viser til høringsbrev fra Landbruks- og matdepartementet 4. april 2022 om «forslag til endring i forskriften om erstatning etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon».

Oppsummering av vårt innspill

Statsforvalteren i Rogaland støtter forslaget til endring av de standardiserte satsene. Vi mener at standardiserte satser bør videreføres, men at beregning av erstatning blir basert på følgende prinsipper.

- 1. Standardiserte satser bør baseres på en beregningsmodell hvor man kan inkludere reelle priser på innsatsfaktorer på påleggstidspunktet. Dette bør ligge til grunn ved beregning av erstatning for dyr.**
- 2. Søker må ha mulighet til å fremlegge dokumentasjon som skal tas hensyn til ved beregning av erstatning.**
- 3. Mulighet for individuell behandling ved beregning av erstatning, basert på punkt 1 og punkt 2.**

Bakgrunn

Landbruksdirektoratet fikk i oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet å utarbeide et forslag til endring i forskrift om erstatning etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon. Oppdraget gjaldt en forskriftsendring som ville gi muligheter til å beregne erstatning for andre kategorier innen husdyrslag som har standardsatser i forskriften §§ 17-20, og å revidere gjeldene standardsatser for alle husdyr.

Formålet med ordningen

Det foreligger ingen forslag til endringer i punkt 2.1, formålet med forskrift om erstatning etter offentlige pålegg. Her går det klart frem at ordningens formål er å gi økonomisk erstatning for å redusere belastningen ved ulike bekjempelsestiltak mot dyresykdommer og smittestoffer.

Arbeidet med erstatninger etter offentlige pålegg

Statsforvalteren i Rogaland har fra 2016 fram til 2021 mottatt 23 søknader om erstatning etter pålegg om nedslakting. I 2021 ble det utbetalt 2 622 782 kroner i erstatning til husdyrprodusenter etter pålegg fra Mattilsynet.

Våre kommentarer til forslaget om endringer i forskriften

Husdyrkategorier og standardiserte satser

Vi viser til gjeldende forskrift om erstatning etter offentlige pålegg § 6, utmåling av erstatning første ledd: «*Småfe, fjørfe storfe og gris erstattes etter standardiserte satser jf. § 17- § 20. Andre husdyr erstattes etter verdien i Norge på påleggstidspunktet.*».

Direktoratets forslag om endring av tekst i § 6 første ledd skal lyde: «*Småfe, fjørfe, storfe og gris erstattes etter standardiserte satser jf. § 17 - § 20. Andre kategorier innen de enkelte husdyrslag som nevnt i første punktum, og andre husdyrslag, erstattes etter verdien i Norge på påleggstidspunktet.*»

Kommentarer til standardiserte satser

Gjeldende satser og forslaget om nye standardisert erstatningssatser er basert på statiske beregningsmodeller. Fordelen med dagens beregning er at dette er mindre krevende ressursmessig og gir enklere saksbehandling. Dette med tanke på tidspunktet for erstatningsutbetaling til bonden.

Vi mener imidlertid at bruk av standardiserte satser ikke gjenspeiler verdien av dyret på påleggstidspunktet, og at formålet med ordningen ikke ivaretas. Årsaken er at den økonomiske belastningen blir tilfeldig, avhengig av dyremateriale, markedsverdi og prissvingninger på ulike innsatsfaktorer i husdyrproduksjonen.

Hvis ordningens formål skal ivaretas, «å gi økonomisk erstatning for å redusere belastningen (..)», er vårt synspunkt at det bør bli mulig å bruke «*erstattes etter verdien i Norge på påleggstidspunktet*» for alle husdyrkategorier. Formålet med lik ordlyd for alle husdyrkategorier, er å sikre søkeren en trygg og grundig saksbehandling, i tillegg til å sørge for likebehandling fra det offentlige ved beregning av erstatning - uavhengig av dyreslag.

Beregning av erstatning for dyr etter offentlige pålegg bør utformes slik at bondens reelle tap for dyrene blir erstattet. Med dagens system er det behov for å utforme et regelverk som gir muligheter til å inkludere alle faktorer som søkeren kan dokumentere. Det vil være ulikt hvor mye dokumentasjon søkeren kan fremlegge, men det bør være mulig å tas hensyn til ved beregning av erstatningen.

Ved bruk av standardiserte satser mener vi at beregningsmodellen som ligger til grunn bør være dynamisk for å ta høyde for svingninger i variable kostnader. Beregningsmodellen bør baseres på faktorer som kan endres etter reell verdi på påleggstidspunktet. Dette er svært viktig for å kunne dekke søkerens reelle tap, og redusere den økonomiske belastningen.

Vi viser til forskriften § 6, utmåling av erstatning og tilhørende rundskriv 2017-30. «*Hus, husinnredning (...) erstattes med verdien på påleggstidspunktet. Det skal gjøres fradrag for slit, elde og standardheving*». I tilhørende rundskriv er det presisert at man skal ta hensyn til godt vedlikehold/påkostninger. Dokumentasjon søker kan fremlegge kan legges til grunn ved erstatningsberegning, eksempelvis takstrapport av en autorisert takstmann. Vi mener at slike vurderinger også bør inkluderes for dyr. Man bør ha mulighet til å vektlegge søkers dokumentasjon ved beregning av erstatning av dyr.

Prinsippet for beregning av erstatning av husdyr bør endres. Vi mener at:

- Standardiserte satser bør baseres på en beregningsmodell hvor man kan inkludere reelle priser på innsatsfaktorer på påleggstidspunktet. Dette bør ligge til grunn ved beregning av erstatning for dyr.
- Søker må ha mulighet til å fremlegge dokumentasjon som skal tas hensyn til ved beregning av erstatning.

På denne måten kan forvaltningen beregne søkerens reelle tap. Tapet skal redusere den økonomiske belastningen, uavhengig av påleggstidspunktet. Forvaltningen bør utarbeide en ordning som ivaretar likebehandlingsprinsippet. Dette vil gjøre ordningen forutsigbar og gyldig over tid.

Standardsatser for småfe

For å ivareta ordningens formål må søkeren få mulighet til å fremlegge dokumentasjon som kan tas hensyn til ved beregning av erstatningen. Eksempelvis bør ordningen ta hensyn til avlsindeks.

Standardsatser for fjørfe

Forvaltningen bør inkludere en egen kategori for ruggeegghøner til verpehøneproduksjon i ordningen.

Videre mener vi at bruk av standardiserte satser ved beregning av erstatning for fjørfe ikke ivaretar ordningens formål. Årsaken er store variasjoner på innsatsfaktorene i produksjonen, noe som gjør erstatningsutmålingen tilfeldig. Eksempelvis utgjør fôrkostnadene omtrent 60-70 % av kostnadene i fjørfeproduksjonen. Med store variasjoner i kraftfôrpris, vil erstatningsutmålingen bli tilfeldig og ordningens formål bli ikke ivaretatt.

Vi mener at forvaltningen ikke ivaretar likebehandlingsprinsippet med følgende forslag til endring for spesialproduksjon; «*Etter dag 37 fastsettes standardsatsen lik den forventede slakteverdien*». For å redusere den økonomiske belastningen, bør erstatningen beregnes lik den forventede slakteverdien, uavhengig av produksjonsform for slaktekylling.

For å ivareta ordningens formål mener vi at søkeren bør få mulighet til å fremlegge dokumentasjon som skal tas hensyn til ved beregning av erstatningen.

Standardsatser for storfe

Endringsforslaget tar etter vår vurdering for lite hensyn til verdien av avlsarbeid og avlsverdi. Besetninger med høye avlsverdier vil ofte kunne vise til bedre produksjonsresultater enn landsgjennomsnittet. Ved videre bruk av standardiserte satser mener vi at dette bør tas hensyn til. Dette gjøres i dag ved salg av livdyr. Avlsarbeid er et langsiktig arbeid, og bør gjenspeiles i erstatningsordningen.

Standardsatser for gris

Vi støtter endringene med å ta inn et tillegg for SPF- besetninger, renraset Landsvin, små purker og ubedekte ungpurker.

Vi referer til punktet Innspill om prinsipper for beregning av erstatning. Søker bør ha mulighet til å dokumentere verdien av dyret, og at dette kan tas hensyn til ved beregning av erstatningen. Vi mener at beregningsmodellen som ligger til grunn må være dynamisk. Eksempelvis utgjør fôrkostnadene størstedelen av kostnadene i svineproduksjonen. Ved å bruke en konstant kraftfôrpris vil utmålingen av erstatningen bli tilfeldig, og ordningens formål blir ikke ivaretatt.

Virkningstidspunkt

Vi støtter forslag til at endringene i § 18 skal gis virkning fra 13. november 2021. Dette vil redusere den økonomiske belastningen for de produsenter i Rogaland som ble pålagt avliving av dyr etter 13.11.2021 grunnet aviær influensa. Vi vil gjerne presisere at selv med oppdaterte standardiserte satser, er forslaget allerede utdatert med dagens prisvekst på innsatsfaktorene, som eksempel kraftfôr. Dette gjør at ordningens formål ikke ivaretas.

Med hilsen

Sissel C. Endresen (e.f.)
seniorrådgiver

Hanne Elin Herrebrøden
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent